

Briselē, 2020. gada 8. jūnijā
(OR. en)

8426/20

ECOFIN 426
UEM 191
SOC 353
EMPL 272
COMPET 227
ENV 294
EDUC 213
RECH 193
ENER 165
JAI 425
FSTR 83
REGIO 114
GENDER 63
ANTIDISCRIM 56

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja
K-jas dok. Nr.:	ST 8178/20 - COM(2020) 507 final
Temats:	Ieteikums – PADOMES IETEIKUMS par Īrijas 2020. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Īrijas 2020. gada stabilitātes programmu

Pielikumā pievienots minētais Padomes ieteikuma projekts, kas ir pārskatīts un par ko ir panākta vienošanās dažādās Padomes komitejās, un kura pamatā ir Komisijas priekšlikums COM(2020) 507 final.

PADOMES IETEIKUMS

(...gada...)

**par Īrijas 2020. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par
Īrijas 2020. gada stabilitātes programmu**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu ¹ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību ², un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

² OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.

- (1) Komisija 2019. gada 17. decembrī pieņēma gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģiju, tādējādi uzsākot 2020. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Tajā pienācīgi ņēma vērā Eiropas sociālo tiesību pīlāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija pasludināja 2017. gada 17. novembrī. Komisija 2019. gada 17. decembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Īrija bija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī ieteikumu Padomes ieteikumam par eurozonas ekonomikas politiku.
- (2) 2020. gada ziņojums par Īriju tika publicēts 2020. gada 26. februārī. Tajā bija izvērtēts, kā Īrija īstenojusi tai adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma 2019. gada 9. jūlijā ³ ("2019. gada valstij adresētie ieteikumi"), turpmākie pasākumi, kas veikti pēc tai adresētajiem ieteikumiem, kuri pieņemti iepriekšējos gados, un Īrijas progress virzībā uz stratēģijas "Eiropa 2020" valsts mērķu sasniegšanu. Tajā bija ietverts arī padziļināts pārskats, kurš veikts saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu un kura rezultāti arī tika publicēti 2020. gada 26. februārī. No Komisijas veiktās analīzes secināms, ka Īrijā pastāv makroekonomikas nelīdzsvarotība. Minētā nelīdzsvarotība jo īpaši attiecas uz ievērojamiem valsts parāda, privātā sektora parāda un neto ārējo saistību uzkrājumiem.
- (3) 2020. gada 11. martā Pasaules Veselības organizācija Covid-19 uzliesmojumu oficiāli pasludināja par pasaules mēroga pandēmiju. Tā ir nopietna sabiedrības veselības ārkārtas situācija, kas skar iedzīvotājus, sabiedrību kopumā un ekonomiku. Tā pakļauj valstu veselības sistēmas smagai spriedzei, rada traucējumus globālajās piegādes ķēdēs, izraisa svārstīgumu finanšu tirgos, rada patērētāju pieprasījuma satricinājumus un negatīvi ietekmē dažādas nozares. Tā apdraud cilvēku darbvietas un ienākumus, kā arī uzņēmumu darbību. Tā ir izraisījusi ievērojamu ekonomikas satricinājumu, kam jau ir nopietnas sekas Savienībā. Komisija 2020. gada 13. martā pieņēma paziņojumu, kurā aicināja koordinēt rīcību, reaģējot uz krīzi ekonomikā, un iesaistīt visus dalībniekus valstu un Savienības līmenī.

³ OV C 301, 5.9.2019., 35. lpp.

- (4) Vairākas dalībvalstis ir izsludinājušas ārkārtas stāvokli vai ieviesušas ārkārtas pasākumus. Ārkārtas pasākumiem vajadzētu būt stingri samērīgiem, nepieciešamiem, ar ierobežotu ilgumu un saskaņā ar Eiropas un starptautiskajiem standartiem. Uz tiem būtu jāattiecinā demokrātiskā pārraudzība un iespēja tos neatkarīgi pārskatīt tiesā.
- (5) 2020. gada 20. martā Komisija pieņēma paziņojumu par Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējās izņēmuma klauzulas iedarbināšanu. Šī vispārējā izņēmuma klauzula, kas izklāstīta Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 1. punktā, 6. panta 3. punktā, 9. panta 1. punktā un 10. panta 3. punktā un Padomes Regulas (EK) Nr. 1467/97 ⁴ 3. panta 5. punktā un 5. panta 2. punktā, atvieglo budžeta politikas koordināciju nopietnas ekonomikas lejupslīdes laikā. Komisija savā 2020. gada 20. marta paziņojumā pauda viedokli, ka, ņemot vērā paredzamo nopietno ekonomikas lejupslīdi Covid-19 pandēmijas dēļ, ir izpildīti nosacījumi vispārējās izņēmuma klauzulas iedarbināšanai, un aicināja Padomi apstiprināt šo secinājumu. Dalībvalstu finanšu ministri 2020. gada 23. martā piekrita Komisijas novērtējumam. Viņi bija vienprātis, ka nopietnā ekonomikas lejupslīde prasa apņēmīgu, vērienīgu un koordinētu atbildi. Vispārējās izņēmuma klauzulas iedarbināšana ļauj uz laiku atkāpties no korekcijām vidēja termiņa budžeta mērķa sasniegšanai, ar noteikumu, ka tas neapdraud fiskālo stabilitāti vidējā termiņā. Attiecībā uz korektīvo daļu Padome uz Komisijas ieteikuma pamata var arī nolemt pieņemt pārskatītu fiskālo trajektoriju. Vispārējā izņēmuma klauzula neaptur Stabilitātes un izaugsmes pakta paredzētās procedūras. Tā ļauj dalībvalstīm atkāpties no budžeta prasībām, kas tiktu piemērotas parastā situācijā, un vienlaikus dod iespēju Komisijai un Padomei veikt vajadzīgos politikas koordinācijas pasākumus pakta ietvaros.

⁴ Padomes Regula (EK) Nr. 1467/97 (1997. gada 7. jūlijs) par to, kā pāātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu (OV L 209, 2.8.1997., 6. lpp.).

- (6) Ir jāturpina pasākumi, lai ierobežotu un kontrolētu Covid-19 pandēmijas izplatīšanos, stiprinātu valstu veselības sistēmu noturību, mazinātu pandēmijas sociālekonomiskās sekas, izmantojot atbalsta pasākumus uzņēmumiem un mājsaimniecībām, un nodrošinātu pienācīgus veselības un drošības apstākļus darbavietās nolūkā atsākt saimniecisko darbību. Savienībai būtu pilnībā jāizmanto dažādie tās rīcībā esošie instrumenti, lai atbalstītu dalībvalstu centienus minētajās jomās. Vienlaikus dalībvalstīm un Savienībai būtu jāstrādā kopā, lai sagatavotu pasākumus, kas vajadzīgi, lai panāktu atgriešanos pie mūsu sabiedrību un ekonomiku normālas darbības un ilgtspējīgas izaugsmes, citstarp integrējot zaļo pārkārtošanos un digitālo pārveidi un mācoties no krīzes laikā gūtās pieredzes.
- (7) Covid-19 krīze ir apliecinājusi, ka iekšējais tirgus ir pietiekami elastīgs, lai spētu pielāgoties ārkārtas situācijām. Tomēr, lai nodrošinātu ātru un vienmērīgu pāreju uz ekonomikas atveseļošanas posmu, preču un pakalpojumu brīvu apriti un darba ņēmēju brīvu pārvietošanos, būtu jāatceļ tie ārkārtas pasākumi, kas kavē iekšējā tirgus normālu darbību, tiklīdz tie vairs nav nepieciešami. Pašreizējā krīze rāda, ka veselības nozarē ir vajadzīgi krīzgatavības plāni. Starp svarīgākajiem elementiem plašāku krīzgatavības plānu izstrādē ir minamas uzlabotas iepirkuma stratēģijas, diversificētas piegādes ķēdes un būtiskāko materiālu stratēģiskās rezerves.

- (8) Savienības likumdevējs ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulām (ES) 2020/460 ⁵ un (ES) 2020/558 ⁶ jau ir grozījis attiecīgos tiesiskos regulējumus, lai dalībvalstīm ļautu mobilizēt visus neizmantotos līdzekļus no Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem nolūkā novērst Covid-19 pandēmijas ārkārtējās sekas. Minētie grozījumi nodrošinās papildu elastīgumu, kā arī vienkāršotas un racionalizētas procedūras. Lai mazinātu spiedienu uz naudas plūsmu, dalībvalstis 2020.–2021. grāmatvedības gadā var arī izmantot 100 % līdzfinansējuma likmi no Savienības budžeta. Īrija tiek mudināta pilnībā izmantot šīs iespējas, lai palīdzētu visvairāk skartajām personām un nozarēm.
- (9) Paredzams, ka Covid-19 pandēmijas sociālekonomiskās sekas atšķirīgu specializācijas modeļu dēļ dažādos reģionos izpaudīsies nevienmērīgi. Tas rada būtisku risku, ka reģionālās atšķirības Īrijā palielināsies. To papildina risks, ka uz laiku izirs konverģences process starp dalībvalstīm, tāpēc pašreizējā situācijā ir vajadzīga mērķtiecīga politiska atbildes reakcija.
- (10) Īrija savu 2020. gada valsts reformu programmu iesniedza 2020. gada 21. aprīlī un 2020. gada stabilitātes programmu – 2020. gada 30. aprīlī. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus.
- (11) Uz Īriju šobrīd attiecas Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvā daļa un noteikums par parādu.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/460 (2020. gada 30. marts), ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013 un (ES) Nr. 508/2014 attiecībā uz īpašiem pasākumiem, kas nepieciešami, lai piesaistītu investīcijas dalībvalstu veselības aprūpes sistēmās un citos to ekonomikas sektoros, reaģējot uz Covid-19 uzliesmojumu (Investīciju iniciatīva reaģēšanai uz koronavīrusu) (OV L 99, 31.3.2020., 5. lpp.).

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/558 (2020. gada 23. aprīlis), ar ko Regulas (ES) Nr. 1301/2013 un (ES) Nr. 1303/2013 groza attiecībā uz īpašiem pasākumiem, lai nodrošinātu ārkārtas elastību Eiropas strukturālo un investīciju fondu izmantošanā, reaģējot uz Covid-19 uzliesmojumu (OV L 130, 24.4.2020., 1. lpp.).

- (12) Valdība savā 2020. gada stabilitātes programmā plāno, ka nominālā bilance pasliktināsies no pārpalikuma 0,4 % apmērā no iekšzemes kopprodukta (IKP) 2019. gadā uz deficītu 7,4 % apmērā no IKP 2020. gadā. Paredzams, ka 2021. gadā deficīts samazināsies līdz 4,1 % no IKP. Vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2019. gadā bija samazinājusies līdz 58,8 % no IKP, bet saskaņā ar 2020. gada stabilitātes programmu 2020. gadā tā sasniegs 69,1 %. Covid-19 pandēmijas dēļ makroekonomisko un fiskālo perspektīvu ietekmē liela nenoteiktība.
- (13) Reaģējot uz Covid-19 pandēmiju – un atbilstoši saskaņotai Savienības mēroga pieejai –, Īrija ir laikus noteikusi budžeta pasākumus, lai palielinātu savas veselības aprūpes sistēmas kapacitāti, ierobežotu pandēmiju un sniegtu atbalstu vissmagāk skartajām personām un nozarēm. Saskaņā ar 2020. gada stabilitātes programmu minētie budžeta pasākumi sasniedz 2,0 % no IKP. Pasākumi ietver nodarbinātības un bezdarba atbalstu divpadsmit nedēļu periodam (aptuveni 1,4 % no IKP) un papildu izdevumus veselības aprūpes sistēmas kapacitātes un pieejamības palielināšanai (aptuveni 0,6 % no IKP). Turklāt Īrija ir paziņojusi par pasākumiem, kuri, neradot tiešu ietekmi uz budžetu, palīdzēs nodrošināt likviditātes atbalstu uzņēmumiem; saskaņā ar 2020. gada stabilitātes programmas prognozi tie sasniegs apmēram 0,3 % no IKP. Minētie pasākumi ietver kredītgarantijas un dažādas aizdevumu shēmas, procentu un soda naudu apturēšanu par konkrētiem darba devēju novēlotiem maksājumiem, parādu piedziņas darbību apturēšanu un uzņēmējdarbības aizdevumu maksājumu pārtraukšanu uz laiku līdz trim mēnešiem. Valdība 2020. gada 2. maijā paziņoja par jaunu tādu parāda un pašu kapitāla atbalsta pasākumu kopumu uzņēmumiem aptuveni 2 % apmērā no IKP, kuri nebija iekļauti ne 2020. gada stabilitātes programmā, ne Komisijas prognozē. Kopumā Īrijas veiktie pasākumi atbilst pamatnostādnēm, kas sniegtas Komisijas 2020. gada 13. marta paziņojumā. Minēto ārkārtas pasākumu un fiskālo atbalsta pasākumu pilnīga īstenošana, kam sekotu fiskālās politikas pārorientēšana uz piesardzīga vidēja termiņa fiskālā stāvokļa sasniegšanu, kad to ļaus ekonomikas apstākļi, palīdzēs saglabāt fiskālo stabilitāti vidējā termiņā.

- (14) Pamatojoties uz Komisijas 2020. gada pavasara prognozi ar nemainīgas politikas pieņemumu, Īrijas vispārējās valdības budžeta balance tiek prognozēta -5,6 % apmērā no IKP 2020. gadā un -2,9 % apmērā no IKP 2021. gadā. Tiek prognozēts, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2020. gadā sasniegs 66,4 % no IKP un 2021. gadā – 66,7 % no IKP.
- (15) Komisija 2020. gada 20. maijā nāca klajā ar ziņojumu, kas sagatavots saskaņā ar Līguma 126. panta 3. punktu, jo Īrija 2020. gadā plāno pārkāpt deficīta robežvērtību, kas ir 3 % no IKP. Kopumā Komisijas analīze liecina, ka Līgumā un Regulā (EK) Nr. 1467/97 noteiktais deficīta kritērijs nav izpildīts.
- (16) Covid-19 pandēmija smagi skāra Īriju 2020. gada pirmajā pusē, stipri ietekmējot veselības aprūpes sistēmu. Īrija ieviesa steidzamus pasākumus veselības aprūpes sistēmas stiprināšanai, kā arī ierobežošanas pasākumus, lai mazinātu pandēmiju, kas ir smagi skārusi saimniecisko darbību konkrētās nozarēs. Valdība ieviesa arī plašu ekonomikas pasākumu klāstu, lai pēc iespējas mazinātu Covid-19 krīzes sekas. Starp tiem bija algu subsīdiju shēmas darbvietu aizsardzībai, sociālie maksājumi, pagaidu aizliegumi īres maksas palielināšanai un izlikšanai no mājokļa, kā arī likviditātes un kredītu atbalsta pasākumi uzņēmumiem. Lai gan šo pasākumu mērķis ir mazināt pandēmijas radīto ekonomisko satricinājumu, joprojām augsts ir ražošanas apjoma būtiska krituma, bankrotu un maksātnespējas, kā arī bezdarba un nabadzības riskam pakļauto cilvēku skaita pieauguma risks.

- (17) Pirms Covid-19 pandēmijas slimnīcas jau bija noslogotas gandrīz pilnībā, un akūtās aprūpes gultu aizņemības rādītājs bija viens no augstākajiem ESAO valstīs. Tas galvenokārt bija saistīts ar to, ka nebija vispārējas piekļuves primārajai aprūpei un lielā mērā notika paļaušanās uz stacionāro aprūpi. Ar darbinieku pieņemšanu un darbā paturēšanu saistītās problēmas bija izraisījušas masu trūkumu dažos reģionos un slimnīcās. Ilgtermiņa aprūpe mājās netika nodrošināta pienācīgā apjomā un nebija pietiekami paredzēta tiesību aktos, jo tika īstenota politika, kas stimulē institucionālās aprūpes izmantošanu. Covid-19 ir radījis nepieredzētu spiedienu uz veselības aprūpes sistēmu. Ir ieviesti savlaicīgi ārkārtas pasākumi, lai palielinātu slimnīcu kapacitāti un sniegtu pagaidu vispārējas veselības aprūpes pakalpojumus. Tomēr vidējā termiņā Īrijai tik un tā būs jārisina jautājums par savas veselības aprūpes sistēmas strukturālajiem trūkumiem efektivitātes, elastības, noturības un pieejamības ziņā. Vērienīgās *Sláintecare* reformas mērķis ir izveidot vispārēji pieejamu un ilgtspējīgu veselības aprūpes sistēmu. Tomēr tās īstenošanas plāni ir jāuzlabo attiecībā uz starpposma mērķiem, skaidrojot progresu, kāds panākts publiskās primārās aprūpes pieejamībā īstenošanas laikposmā, kamēr tiek nodrošināts vispārējs segums. Skaidru starpposma mērķu un termiņu noteikšana un stabila uzraudzības sistēma, iespējams, palīdzētu savlaicīgi panākt vispārēju segumu. Lai īstenotu ilgtermiņa aprūpes reformas, tostarp jaunus darba veidus kopienā, atbalstot aprūpi mājās un reorganizējot masu resursus, iespējams, būtu jāizvērtē esošās iespējas, jāprognozē pieprasījuma pieaugums nākotnē un jāveic attiecīga "nepietiekamības" analīze, bet pēc tam jāizstrādā īstenošanas plāns.

- (18) Saskaņā ar Komisijas 2020. gada pavasara prognozi paredzams, ka bezdarbs 2020. gadā pieaugs līdz 7,4 %, bet 2021. gadā nedaudz mazināsies – līdz 7 %. Lai cīnītos ar pandēmiju, valdība ir plaši izmantojusi ienākumu un nodarbinātības atbalsta politiku, jo īpaši saīsināta darbalaika shēmas, kuras arī turpmāk būtu ātri jāievieš. Šīs shēmas ir jāpārskata un būtu jāpaplašina, ja tas vajadzīgs, lai palīdzētu cilvēkiem saglabāt nodarbinātību vai ienākumus. Salīdzinoši lielais to cilvēku skaits, kuri dzīvo mājāsaimniecībās ar zemu darba intensitāti, liek turpināt centienus individualizētu aktivizācijas stratēģiju veicināšanai. Problēmas, ar kurām Īrija saskaras saistībā ar nabadzību un nodarbinātības kvalitāti un atbalstu, tostarp cilvēkiem ar invaliditāti, joprojām pastāv, un pandēmija tās, visticamāk, saasinās. Pašreizējā situācijā sadarbībā ar sociālajiem partneriem ir jāturpina prasmju pilnveides un pārkvalificēšanas centieni, lai apmierinātu darba tirgus mainīgās vajadzības un sagatavotu darbaspēku tam, ka tiek veikta klimatiskā pārkārtošanās, enerģētikas pārkārtošana un pārkārtošanās uz aprites ekonomiku. Prasmju trūkums ir konstatēts mājokļu nozarē, bet sagaidāms, ka pārejas gaitā tas parādīsies arī citās nozarēs. Saistībā ar Covid-19 pandēmiju ir būtiski panākt, lai izglītības un darba digitalizācija nepalielinātu izglītības un sociālo nevienlīdzību.

- (19) Valdība ir īstenojusi dažādus pasākumus, lai atbalstītu mājokļu piedāvājumu, kas divos gados līdz 2019. gada septembrim ir palīdzējis palielināt ekspluatācijā nodoto mājokļu skaitu gadā par gandrīz 57 %. Apvienojumā ar efektīviem makrouzraudzības instrumentiem tas, šķiet, ir palīdzējis samazināt mājokļu cenu inflāciju. Tomēr ekspluatācijā nodoto mājokļu skaits joprojām neatbilst pieprasījumam. Mājokļu pieejamība cenas ziņā ir daudzu mājsaimniecību problēma, un inflācija īres sektorā ir nemainīgi augsta. Labāka infrastruktūra apvienojumā ar telpisko plānošanu varētu būt svarīgs veicinošs faktors mājokļu piedāvājuma uzlabošanai. Turklāt administratīvo trūkumu novēršana saistībā ar neapbūvēto platību nodevu galu galā varētu palīdzēt vidējā termiņā uzlabot mājokļu pieejamību cenas ziņā. Sociālo mājokļu piedāvājuma trūkums joprojām ir būtiska problēma saistībā ar iekļautības, tostarp attiecībā uz visneaizsargātākajām iedzīvotāju grupām, veicināšanu. Nesenie politikas pasākumi ir paātrinājuši iedzīvotāju nodrošināšanu ar sociālajiem mājokļiem, bet 2019. gada jūnijā Īrijā to saņemšanu joprojām gaidīja aptuveni 68 700 mājsaimniecību. Ir vajadzīgi turpmāki centieni, lai apmierinātu to mājsaimniecību vajadzības, kuras joprojām ir gaidītāju sarakstā, kā arī potenciālo jaunu pieteikumu iesniedzēju vajadzības. 3500 no apmēram 10 000 Īrijā reģistrētajiem bezpajumtniekiem ir bērni. Tas rada bažas par iespējamām riskiem saistībā ar nevienlīdzības padziļināšanos, iesakņojušos nabadzību un sociālo atstumtību. Vientuļie vecāki ar bērniem ir viena no grupām, kurās ir visvairāk bezpajumtnieku. Joprojām pastāv būtiskas atšķirības starp reģioniem un pilsētām, un 69 % no visiem pieaugušajiem bezpajumtniekiem ir koncentrēti Dublinā un tās apkārtnē.
- (20) Vietējā banku sistēma ir svarīgs likviditātes avots Īrijas uzņēmumiem. Mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) un uzņēmumiem bez nodrošinājuma vai jau esošām attiecībām ar aizdevēju savlaicīga piekļuve aizdevumiem var izrādīties sarežģīta. Lai mazinātu finansiālās grūtības, ar kurām saskaras uzņēmumi un mājsaimniecības, Īrijas iestādes un bankas ir ieviesušas vairākus pasākumus. Svarīgi, lai šie pasākumi nodrošinātu nepieciešamo likviditāti un ilgtspējīgus pārstrukturēšanas risinājumus aizņēmējiem, kuru finansiālās grūtības ir cieši saistītas ar epidēmijas uzliesmojumu un kuriem tāpēc būtu jāatgūst dzīvotspēja pēc pārejas perioda. Tikai šāda līdzsvarota pieeja var palīdzēt uzņēmumiem un mājsaimniecībām pārvarēt pagaidu problēmas, neapdraudot Īrijas jau tā vājo rentabilitāti un pēdējos gados panākto progresu banku nozares finanšu stabilitātes uzlabošanā. Izstrādājot un īstenojot minētos pasākumus, ir jāņem vērā banku sektora noturība.

- (21) Lai veicinātu ekonomikas atveseļošanu, būs svarīgi pasteidzināt labā sagatavotības stadijā esošo publisko investīciju projektu īstenošanu un veicināt privātās investīcijas, tostarp, veicot attiecīgas reformas. Lai ekonomika spētu atlabt, Īrijai ir jāpanāk progress attiecībā uz savām vērienīgajām investīcijām vides, klimata, enerģētikas un infrastruktūras jomā. Īrija līdz šim ir atpalikusi dekarbonizācijas jautājuma risināšanā. Siltumnīcefekta gāzu emisijas no transporta un ēkām ir apjomīgas, un tām joprojām ir tendence pieaugt. Īrija nerasniegs 2020. gada energoefektivitātes un atjaunojamās enerģijas mērķus. Valsts ir atkarīga no enerģijas importa, un tā ir viena no dalībvalstīm ar augstākajām elektroenerģijas cenām, kas varētu negatīvi ietekmēt gan vidi, gan uzņēmumu konkurētspēju. Īrijas pāreja uz klimatneitrālu ekonomiku ilgākā laika periodā prasīs apjomīgas privātās un publiskās investīcijas cita starpā tādās jomās kā atjaunojamie energoresursi, elektroenerģijas infrastruktūra, energoefektivitāte un ilgtspējīgs transports. Klimata rīcības plāns ir ticama iniciatīva, kas varētu mainīt emisiju profilu. Būs vajadzīga efektīva un ilgtspējīga tajā minētās politikas un pasākumu īstenošana, lai vērienīgos mērķus pārvērstu konkrētos rezultātos. 2021.–2027. gadam paredzēto līdzekļu plānošana Taisnīgas pārkārtošanās fondam, kas aplūkots Komisijas priekšlikumā, varētu palīdzēt Īrijai risināt dažas no problēmām, ko rada pārkārtošanās uz klimatneitrālu ekonomiku, jo īpaši teritorijā, kas ietverta 2020. gada ziņojuma par valsti D pielikumā. Tas ļautu Īrijai optimāli izmantot minēto fondu.

- (22) Īrijas centieni samazināt produktivitātes atšķirības starp ārvalstu un iekšzemes nozarēm joprojām ir kūtri. Ir vēlams ar Revolucionāro tehnoloģiju inovāciju fonda starpniecību sniegt tiešu atbalstu sadarbībai starp uzņēmumiem un publiskiem pētniecības centriem, piemēram, īstenojot sadarbības projektus starp rūpniecības uzņēmumiem, tostarp MVU, un pētniecības iestādēm. Īrija gan sniedz salīdzinoši lielu valsts atbalstu uzņēmumiem, taču to īsteno, galvenokārt izmantojot pētniecības un izstrādes nodokļu kredīta shēmu. Nesenās izmaiņas 2020. gada budžetā nodokļu kredītu padara pievilcīgāku MVU, tomēr labumu no tā drīzāk gūst lielāki starptautiski uzņēmumi. Īrijas nākotnes nodarbinātības programmā *Future Jobs Ireland* ir noteikti galvenie pasākumi – sevišķi iniciatīvas vietējo uzņēmumu, īpaši MVU, produktivitātes stiprināšanai –, kas varētu palīdzēt novērst iekšzemes ekonomikas trūkumus. Ir svarīgi efektīvi īstenot šos pasākumus. Krīze arī izgaismoja MVU digitalizācijas vajadzības, kas īpaši saistītas ar attālinātā darba risinājumiem, darba ņēmēju apmācību un kiberdrošību. Digitālajai infrastruktūrai ir liela nozīme MVU produktivitātes palielināšanā un uzņēmējdarbības veicināšanā. Īpaši ātrdarbīga platjosla ir pieejama tikai 5 % lauku teritoriju, kas ir krietni zem Savienības vidējā rādītāja – 29 %, un Īrija ir arī viena no dārgākajām dalībvalstīm fiksētās platjoslas ziņā. Tā kā ir parakstīts līgums par lielām publiskajām investīcijām saskaņā ar valsts platjoslas plānu infrastruktūras nepilnību novēršanai, ir svarīgi cieši uzraudzīt un nodrošināt valsts atbalstītā īpaši ātrdarbīgā platjoslas tīkla izbūves savlaicīgu īstenošanu, sevišķi lauku apvidos.

- (23) Cīņai pret agresīvu nodokļu plānošanu ir būtiska nozīme nodokļu sistēmu efektivitātes un taisnīguma uzlabošanā, kā atzīts 2020. gada ieteikumā par eurozonas ekonomikas politiku. Nodokļu maksātāju agresīvās nodokļu plānošanas stratēģiju blakusietekme uz citām dalībvalstīm nozīmē, ka papildus Savienības tiesiskajam regulējumam ir nepieciešama koordinēta politiskā rīcība valsts līmenī. Īrija ir spērusi soļus, lai novērstu agresīvas nodokļu plānošanas praksi – īstenojusi starptautiski un Eiropas līmenī saskaņotas iniciatīvas un veikusi dažus papildu pasākumus valsts līmenī. Tomēr procentuāli augstais autoratlīdzības maksājumu un dividenžu līmenis attiecībā pret IKP liecina, ka Īrijas nodokļu noteikumus izmanto uzņēmumi, kas nodarbojas ar agresīvu nodokļu plānošanu, un valsts pasākumu efektivitāte būs jāizvērtē. Nodokļu bāzes paplašināšana padarītu ieņēmumus noturīgākus pret ekonomikas svārstībām un specifiskiem satricinājumiem un veicinātu automātisko stabilizatoru darbību. Uzņēmumu ienākuma nodokļu augstā koncentrācija (proti, desmit lielākie uzņēmumi veido 45 % no uzņēmumu ienākuma nodokļiem), to svārstīgums un, iespējams, pārejošais raksturs, kā arī to pieaugošā daļa kopējos nodokļu ieņēmumos (rekords – 18,7 % 2018. gadā) norāda uz risku, kas rodas, pārmērīgi paļaujoties uz šiem ieņēmumiem pastāvīgo kārtējo izdevumu finansēšanā.
- (24) Neraugoties uz centieniem stiprināt nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanas regulējumu, Īrija joprojām saskaras ar riskiem, ko rada tās starptautiski orientētā ekonomika, kas nozīmē ārvalstu tiešo investīciju ievērojamu pieplūdumu un sarežģītas juridiskās struktūras, kuras tiek finansētas no ārvalstīm. Ir pārskatīts valsts riska novērtējums, lai labāk atspoguļotu to speciālistu faktisko pakļautību riskam, kuri iesaistīti pakalpojumu sniegšanā uzņēmumiem un trastiem. Nepietiekama šo speciālistu izpratne par pakļautību riskam noved pie tā, ka maz tiek ziņots par aizdomīgiem darījumiem. Uzraudzības intensitāte nav pietiekama, lai risinātu šīs problēmas, un nav pamatota uz risku balstītā pieejā, līdz ar to samazinās nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanas regulējuma efektivitāte. Ir izveidots uzņēmumu faktisko īpašnieku valsts reģistrs, lai ierobežotu slepenību un identificētu faktiskos īpašniekus. Turpmāk ir jāseko sniegtās informācijas kvalitātei un reģistra efektivitātei.

- (25) Īrijai adresētie ieteikumi, kas izklāstīti šajā ieteikumā ("2020. gada valstij adresētie ieteikumi"), pievēršas Covid-19 pandēmijas sociālekonomiskās ietekmes novēršanai un ekonomikas atveseļošanas veicināšanai, taču 2019. gada valstij adresētie ieteikumi attiecās arī uz reformām, kuras ir būtiskas, lai risinātu strukturālās problēmas vidējā līdz ilgākā termiņā. 2019. gada valstij adresētie ieteikumi nav zaudējuši aktualitāti un arī turpmāk tiks pārraudzīti visā nākamā gada Eiropas pusgadā. Tas ietver 2019. gada valstij adresētos ieteikumus, kas skar ar investīcijām saistīto ekonomikas politiku. Visi 2019. gada valstij adresētie ieteikumi būtu jāņem vērā kohēzijas politikas finansējuma stratēģiskajā plānošanā pēc 2020. gada, tostarp pašreizējās krīzes ietekmes mazināšanas pasākumos un izejas stratēģijās.
- (26) Eiropas pusgads nodrošina satvaru pastāvīgai ekonomikas un nodarbinātības politikas koordinēšanai Savienībā un tādējādi var veicināt ekonomikas ilgtspēju. Dalībvalstis savās 2020. gada valsts reformu programmās ir izvērtējušas progresu, kas gūts ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) īstenošanā. Nodrošinot 2020. gada valstij adresēto ieteikumu pilnīgu īstenošanu, Īrija sekmēs progresu IAM sasniegšanā un dos ieguldījumu kopīgos pūliņos nodrošināt konkurētspējīgu ilgtspēju Savienībā.
- (27) Cieša ekonomiku koordinācija ekonomiskajā un monetārajā savienībā ir būtiska, lai panāktu strauju atveseļošanos no Covid-19 pandēmijas ekonomiskās ietekmes. Īrijai kā dalībvalstij, kuras valūta ir euro, būtu jānodrošina, ka tās politika turpina atbilst 2020. gada ieteikumiem eurozonai un tiek koordinēta ar politiku, ko īsteno pārējās dalībvalstis, kuru valūta ir euro, vienlaikus ņemot vērā Eurogrupas politiskās norādes.

- (28) Komisija 2020. gada Eiropas pusgada kontekstā ir veikusi Īrijas ekonomikas politikas visaptverošu analīzi un publicējusi to 2020. gada ziņojumā par šo valsti. Tā ir arī novērtējusi 2020. gada stabilitātes programmu, 2020. gada valsts reformu programmu un to, kā īstenoti valstij adresētie ieteikumi, kas Īrijai adresēti iepriekšējos gados. Komisija ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas nodrošināšanā Īrijā, bet arī to atbilstību Savienības noteikumiem un norādēm, ņemot vērā, ka ir jānostiprina Savienības vispārējā ekonomikas pārvaldība, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot Savienības līmeņa ieguldījumu.
- (29) Ņemot vērā šo novērtējumu, Padome ir izskatījusi 2020. gada stabilitātes programmu, un tās atzinums ⁷ ir atspoguļots jo īpaši 1. ieteikumā.
- (30) Padome ir izskatījusi 2020. gada valsts reformu programmu un 2020. gada stabilitātes programmu, ņemot vērā Komisijas padziļināto pārskatu un šo novērtējumu. 2020. gada valstij adresētajos ieteikumos ir ņemts vērā, ka Covid-19 pandēmijas apkarošana un ekonomikas atveseļošanas veicināšana ir pirmais nepieciešamais solis, kas ļaus koriģēt nelīdzsvarotību. 2020. gada valstij adresētie ieteikumi, kuri ir tieši vērsti uz makroekonomikas nelīdzsvarotību, ko Komisija konstatējusi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu, ir atspoguļoti 1., 2. un 4. ieteikumā,

⁷ Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktu.

AR ŠO IESAKA Īrijai 2020. un 2021. gadā rīkoties šādi.

1. Ievērojot Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējo izņēmuma klauzulu, veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai efektīvi vērstos pret Covid-19 pandēmiju, stiprinātu ekonomiku un atbalstītu tās turpmāko atveseļošanu. Kad to pieļaus ekonomiskie apstākļi, īstenot fiskālo politiku ar mērķi panākt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli un nodrošināt parāda ilgtspēju, vienlaikus veicinot investīcijas. Uzlabot veselības aprūpes sistēmas pieejamību un stiprināt tās noturību, tostarp, reaģējot uz veselības aprūpes darbaspēka vajadzībām un nodrošinot primārās aprūpes vispārēju segumu.
2. Atbalstīt nodarbinātību, attīstot prasmes. Novērst digitālās plaisas risku, tostarp izglītības nozarē. Uzlabot sociālo un cenas ziņā pieejamu mājokļu nodrošinājumu.
3. Turpināt sniegt atbalstu uzņēmumiem, jo īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem, sevišķi ar pasākumiem to likviditātes nodrošināšanai. Pateidzināt labā sagatavotības stadijā esošo publisko investīciju projektu īstenošanu un rosināt privātās investīcijas, lai sekmētu ekonomikas atveseļošanu. Koncentrēt investīcijas uz zaļo pārkārtošanos un digitālo pāreju, jo īpaši uz tīru un efektīvu enerģijas ražošanu un izmantošanu, ilgtspējīgu sabiedrisko transportu, ūdensapgādi un attīrīšanu, pētniecību un inovāciju un digitālo infrastruktūru.
4. Paplašināt nodokļu bāzi. Intensīvāk strādāt pie tā, lai novērstu nodokļu sistēmas iezīmes, kas veicina agresīvu nodokļu plānošanu, tostarp attiecībā uz izejošajiem maksājumiem. Nodrošināt nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas regulējuma efektīvu uzraudzību un izpildi attiecībā uz speciālistiem, kas sniedz trasta vai uzņēmumu pakalpojumus.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*